

Lempeydellä ja vahvuuksilla eteenpäin

Olen oivaltanut koulutuksen aikana, että on paljon erilaisia tapoja pitää huolta omasta hyvinvoinnista ja se on meidän jokaisen oma tehtävä. Kaikkea ei todellakaan tarvitse tehdä vaikeamman kautta talvisota-hengessä. Se on vain monelle ainoa oikea tapa tehdä asioita! Lempeä sisu on asia, jonka viisaat ihmiset ymmärtävät. Jos asian voi tehdä itseään säästäen tai itseään rasittaen, kumpi kannattaa valita? Huolenpitoa on myös luopuminen jatkuvasta kriittisyydestä itseään kohtaan. Kuten Miia Tervo kertoi Lapin rumimmasta kerrostalosta, siinä olikin jotain sellaista, että se oli elokuvan alkumetreillä. Tuttavani häpesi pohkeitaan, mutta niihin hänessä hänen miesystävänsä juuri ihastui. Ja niin kuin kirppiksellä tiedetään, toisen roska on toisen aarre. Itsestä pitää puhua lempeästi!

Olen matkan aikana pohtinut muutamia entisiä oppilaitani. Yhden olen lähettänyt sairaalakouluun ja toista opetin POY-luokalla. Minuun kolahti, kun Asta Raami kertoi sairaalakoulun opettajien sanoneen, että heidän oppilaansa ovat keksijöitä! Tämä sairaalakoulun lähettämäni oppilas oli varmaan juuri sellainen, en vain pystynyt nykyisen muotoisessa peruskoulussa tarjoamaan hänelle sellaisia olosuhteita, joissa hänen kykynsä olisivat tulleet näkyviin.

Toisella oppilaalla oli autismikirjon diagnoosi, mutta aina ihmettelin hänen muita diagnooseja, sillä hän oli aivan erilainen kuin muut kehitysvammadiagnoosin saaneet oppilaat. Hän pystyi uskomattomiin suorituksiin, mm. pitämään oppilasvetoisia päivänavauksen tavalla, josta moni opettaja olisi voinut ottaa mallia. Hän huomioi siinä luokkakaverinsa heidän tarvitsemallaan tavalla, piti riittävät pitkät tauot ennen seuraavaa asiaa ja seurasi kuulijoita rauhallisella olemuksellaan. Mielestäni hänellä oli myös valokuvamuisti. Oppilas pystyi halutessaan toimimaan täysin yleisopetuksen oppilaan tavoin, vain sosiaaliset suhteet olivat hänelle vaikeita.

Kun henkilö saa kehitysvammadiagnoosin olemmeko valmiit huomioimaan hänen vahvoja ominaisuuksiaan ja unohtamaan heikot? Kehitysvammadiagnoosi on sama kuin koe opettajille, jossa sanottiin, että tietyt oppilaat ovat A, B, C ja D tason oppilaita. On todella vaikea nähdä sen yli tai olla toista mieltä. Tietokoneyrityksissä on ollut / on koodareina autismikirjon henkilöitä. Yrityksissä uusille työntekijöille kerrotaan näistä koodareista ja miten heidän kanssaan toimitaan, ”Coca Cola jääkaapissa on häntä varten, älä juo”. Onko erilaisuuden huomioiminen mahdollista vain ko. yrityksissä, joissa henkilöt ovat koulutettuja ja hyväpalkkaisia? Mutta entä niissä ammateissa, joihin joudutaan, kun muualle ei päästä. Miten on niiden työntekijöiden kanssa, joilla on ollut vaikeaa tai ei ole ollut mahdollisuutta ”viisastaa itseään”? Voimmeko edes vaatia heitä huomioimaan erilaisuutta, kun heillä ei ole ollut ”aikaa ajatella”? Usein kuitenkin henkilöt jollakin diagnoosilla joutuvat avustajaksi tai työharjoittelijaksi työpaikkoihin, jossa on matalan koulutustason työntekijöitä. Heille

kehitysvamma- tai autismidiagnoosilla oleva työntekijä voi tuntua oman työn aliarvioimisena tai lisätyönä. Olen erityisopettajana reflektoinut omaa opettajuuttani ja työpaikan muiden opettajien tapaa toimia ja ajatella erilaisuudesta erityisesti näiden kahden entisen oppilaani kohdalla ja miettinyt miten voisimme muuttaa tapaa toimia, jotta se olisi suvaitsevampi kaikenlaiselle erilaisuudelle. Tämä kurssi on saanut minut miettimään ja arvostamaan intuitiota uudella tavalla. Näillä oppilaille saattaa olla sellaista intuitiota, jota me emme edes ymmärrä, mutta jota meidän pitäisi kuitenkin pystyä huomioimaan.

Kouluyhteisössä on haasteita sovittaa yhteen ihmisten erilaisia työskentelytapoja. Työnantaja haluaisi saada kaikille saman työajan, jotta henkilökunta olisi paikalla samaan aikaan ja työskentelyyn ei olisi esteitä. Ne, jotka tekevät minimin, tekevät silloinkin minimin, joten tämä ei mielestäni sovi ratkaisuksi. Jos kuitenkin voitaisiin ajatella niin, että mieleltään avoin ja virkeä työntekijä mahdollistaa erilaisten oppilaiden mahdollisuudet loistaa ja kehittyä omana persoonana, pitäisi satsaus tehdä myös opettajiin ja ohjaajiin. Mietin mahdollisuutta työyhteisössäni vaikuttaa siihen, että tutustuisimme itseemme ja toisiimme ja luottaisimme intuitioon niin tietäisimme vahvuutemme ja voisimme hyödyntää näitä, jolloin kaikki pääsisivät loistamaan ja saisivat sellaisen työrytmin/työparin kuin tarvitsevat.

Kaiken kiteyttäen: Huolehdi itsestäsi lempeästi puhuen, tutkiskele reflektoiden ja vahvuudet edellä eteenpäin!